

Onderwijs en opleidingen in Nederland tot augustus 1997

In Nederland is onderwijs verplicht voor leerlingen tussen 5 en 16 jaar. De wet verplicht 16-jarigen om op parttime-basis onderwijs te volgen.

Het Nederlandse onderwijssysteem onderscheidt vijf hoofdelementen, die hieronder afzonderlijk toegelicht worden.

Basisonderwijs

Basisonderwijs is bedoeld voor leerlingen tussen 4 en 12 jaar gedurende acht opeenvolgende jaren. Het eerste jaar is niet verplicht.

Algemeen voortgezet onderwijs

Algemeen voortgezet onderwijs is bedoeld voor leerlingen tussen 12 en 18 jaar.

Er zijn vier verschillende typen onderwijs:

1. voorbereidend wetenschappelijk onderwijs (VWO) duurt 6 jaar en bereidt leerlingen voor op de universiteit of het hoger beroepsonderwijs
2. hoger algemeen voortgezet onderwijs (HAVO) duurt 5 jaar en bereidt leerlingen voor op het hoger beroepsonderwijs
3. middelbaar algemeen voortgezet onderwijs (MAVO) duurt 4 jaar en bereidt leerlingen voor op het middelbaar beroepsonderwijs
4. voorbereidend beroepsonderwijs (VBO) duurt 4 jaar; in de laatste 2 jaar worden vakken gegeven die de leerlingen voorbereiden op voortgezette cursussen in het middelbaar beroepsonderwijs.

Middelbaar beroepsonderwijs

Middelbaar beroepsonderwijs wordt aangeboden in twee leerwegen: het leerlingwezen en het middelbaar beroepsonderwijs. In beide leerwegen zijn de opleidingen gebaseerd op nationale richtlijnen, uitgevaardigd door het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

Het leerlingwezen

Leerlingen gaan één of twee dagen per week naar school; zij werken drie of vier dagen in een bedrijf. Het leerlingwezensysteem is verdeeld in drie niveaus:

- *primaire niveau* (1-3 jaar) leidt leerlingen op tot het niveau van aankomend vakman op SEDOC niveau 2
- *secundaire niveau* (max. 2 jaar) leidt leerlingen op tot zelfstandig beroepsbeoefenaar op SEDOC niveau 3
- *tertiaire niveau* (max. 2 jaar) bereidt personen voor op middenkaderfuncties of beroepen in de onafhankelijke, zakelijke dienstverlening op SEDOC niveau 4.

Er wordt onderscheid gemaakt in praktijkexamens en theoretische examens. De landelijke organen voor beroepsonderwijs zijn verantwoordelijk voor beide soorten van examinering. De examens zijn gebaseerd op de nationale richtlijnen.

Het middelbaar beroepsonderwijs

Het middelbaar beroepsonderwijs wordt aangeduid met MBO. Leerlingen gaan op fulltime basis naar school. De opleiding wordt aangevuld met praktijkervaring, die in verschillende perioden, variërend van enkele weken tot een jaar, binnen een bedrijf of instituut wordt opgedaan.

Binnen de opleiding worden vier niveaus onderscheiden:

- *oriëntatie- en overgangsopleiding* (max. 1 jaar) voor leerlingen die nog niet weten welke opleiding ze willen volgen of niet over de noodzakelijke kwalificatie beschikken om door te stromen naar de lange of tussenopleiding van het MBO
- *korte opleidingen* (1 – 2 jaar) bereiden leerlingen voor op de tussen- en lange opleidingen en op de secundaire niveau-opleiding binnen het leerlingwezen; leerlingen worden opgeleid tot aankomend vakman (SEDOC niveau 2)

- *tussenopleidingen* (2 – 4 jaar) bereiden leerlingen voor op het vakbekwaam en zelfstandig uitvoeren van werkzaamheden op SEDOC niveau 3
- *lange opleidingen* (3 – 4 jaar) bereiden leerlingen voor op middenkaderfuncties op SEDOC niveau 4.

De examinering valt onder de verantwoordelijkheid van de scholen. In sommige gevallen werken de scholen samen en ontwikkelen zij gemeenschappelijke examens. De examens zijn gebaseerd op de nationale richtlijnen.

Volwasseneneducatie

Volwasseneneducatie is gericht op volwassenen vanaf 18 jaar. De belangrijkste vormen van volwasseneducatie zijn:

1. Nederlands als tweede taal: deze opleiding is bedoeld voor buitenlanders die in Nederland wonen
2. basiseducatie: zeer elementaire vaardigheden op het gebied van taal, rekenen en sociale omgang
3. voortgezet algemeen volwassenen onderwijs (VAVO): gericht op het behalen van een diploma of deelcertificaat op MAVO-, HAVO- of VWO-niveau
4. beroepsonderwijs: een uitgebreid aanbod van opleidingen
5. open universiteit: afstandsonderwijs op hoger onderwijsniveau goedgekeurd door de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Hoger onderwijs

Hoger onderwijs wordt onderscheiden in hoger beroepsonderwijs (HBO) voor studenten in de leeftijdsgroep van 17 tot 21 jaar en universitair onderwijs (WO) voor studenten van 18 tot 22 jaar. De identiteit van het hoger beroepsonderwijs wordt gedefinieerd uitgaande van de beroepspraktijk; de identiteit van de universiteiten is verweven met wetenschappelijk onderzoek. Onderwijs aan de universiteit kent een tweefasen-structuur. De eerste fase duurt vier jaar. De tweede fase, die 2 tot 3 jaar duurt, is een voortgezet opleidingsprogramma voor wetenschappelijk onderzoek. De tweede fase is beperkt toegankelijk.